

Spm. nr. S 371

Til *udenrigsministeren* (20/3 91) af:

Kofod-Svendsen (KRF):

»Deler udenrigsministeren de synspunkter på Kinas behandling af Tibet, som folketings- og regeringspartimedlem Viggo Fischer (KF) har fremsat i Politiken den 19. marts 1991, herunder især synspunktet om, at Kina har »overtrådt en række af FN's fundamentale menneskerettigheder«, og hvordan harmonerer disse overtrædelser med beslutningen om at genoptage Danmarks ulandsbistand til Kina?«

Begrundelse

Viggo Fischer nævner i sit indlæg i Politiken, at »1991 bliver et dansk observationsår i forholdet til Kina«, men et sådant observationsår har yderst begrænset værdi, når man allerede på forhånd har givet det kinesiske styre indtryk af, at menneskerettighederne er forbedret så væsentligt, at landet skulle være værdigt til igen at modtage dansk ulandsbistand.

I debatindlægget nævnes, at Kina i forhold til Tibet efter alt at dømme overtræder verdenserklæringens artikler 1, 5, 15, 18 og 19. Det er meget væsentlige artikler, der taler om, at alle mennesker er født frie og lige, at ingen må underkastes tortur, at enhver har ret til en nationalitet, samt om retten til tanke-, samvittigheds- og religions-, menings- og ytringsfrihed.

Danmark og et stort set enigt FN fandt Iraks besættelse af Kuwait alvorlig nok ikke alene til at stoppe enhver bistand, men til at indføre total handelsblokade og til at føre krig mod Irak. På den baggrund er det uforståeligt, at Danmark skulle kunne yde 200 mio. kr. i bistand til et land, hvis brutale krænkelser af et lille naboland sagtens tåler sammenligning med Iraks besættelse af Kuwait.

Svar (11/4 91):

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

I de notater, som jeg i november 1990 og i februar 1991 sendte til Det Udenrigspolitiske Nævn, Udenrigsudvalget og Markedsudvalget, understreges de alvorlige menneskeretlige problemer, der er i Kina.

Særligt for så vidt angår forholdene i Tibet, hvorom de pågældende folketingsudvalg har fået tilsendt den rapport, som de nordiske am-

bassadører i Peking udarbejdede efter et besøg i Tibet i november 1990, bemærkes, at undtagelsestilstanden i Lhasa formelt blev ophævet i maj sidste år, men at kontrolberedskabet i det væsentlige synes opretholdt. Rapporter om torturincidenter i december 1990 og hårdhændet fremfærd af sikkerhedspolitiet med efterfølgende arrestationer efter fredelige protestmarcher tyder ikke på væsentlige forbedringer af situationen.

Situationen vurderes i dag således, at politisk betingede myndighedsovergreb finder sted, og at situationen på menneskerettighedsområdet fortsat må give anledning til spørgsmål og kritik.

Når regeringen – trods de uomtvistelige menneskeretlige problemer i Tibet og i Kina som helhed – alligevel har besluttet gradvis at genoptage bistandssamarbejdet, skyldes det bl.a., at vi siden begivenhederne på Den Himmelske Freds Plads i juni 1989 har kunnet konstatere en vis bevægelse i Kina i retning af større villighed til at indgå i en dialog med andre lande om forholdene og udviklingen i Kina. Det gælder både i forhold til EF og i det bilaterale dansk-kinesiske forhold.

Også Kinas holdning til Golfkrisen og Kinas medvirken i bestræbelserne på at finde en løsning på Cambodjaspørgsmålet har været medvirkende til den normalisering af forholdet til de vestlige lande, som har fundet sted i løbet af det seneste halve års tid.

Det er altid vanskeligt at afgøre, hvordan og hvornår et afbrudt samarbejde i givet fald skal genoptages. Det må ske ud fra en afvejning af en lang række hensyn og i et koordineret samarbejde med andre nærtstående lande. I den forbindelse indgår selvsagt også hensynet til dansk erhvervsliv, som ville blive stillet i en konkurrencemæssigt uholdbar situation, hvis Danmark opretholdt en mere restriktiv holdning end de øvrige vestlige lande. Det skyldes, at langt størstedelen af den vestlige bistand ydes som blandede kreditter, dvs. kommercielle eksportkreditter blandet med udviklingsbistand i en eller anden form.

Den danske beslutning om en gradvis genoptagelse indebærer som bekendt alene, at vi åbner op for anvendelse af de godt 200 mio. kr., der tidligere er blevet bevilget, men hvis udnyttelse blev stillet i bero i juni 1989. For god ordens skyld kan det tilføjes, at beslutningen ikke